

УДК 378.22.01.015.31-051:502:[613]

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.31.283231](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283231)

МАРИНА ДЯЧЕНКО-БОГУН

ORCID: 0000-0002-1209-2120

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

НАТАЛІЯ ГРИЦАЙ

ORCID: 0000-0002-6800-1160

Рівненський державний гуманітарний університет

ОКСАНА БОЛЬШАЯ

ORCID.ORG/0000-0003-0543-5196

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ІНТЕГРАЦІЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стаття розкриває низку методів інтеграції здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес студентів природничих спеціальностей. Описано використання інтерактивних методів навчання, включення здоров'язбережувальних тем до навчальних програм, застосування новітніх технологій, організацію спеціальних тренінгів та впровадження здоров'язбережувальних програм в університетах. Впроваджуючи ці методи, студенти можуть не лише покращити своє фізичне та психологічне здоров'я, але й розвинути свої соціальні та комунікативні навички. Використання здоров'язберігаючих технологій в освітньому процесі може підвищити мотивацію студентів, покращити їхні навички роботи в команді та забезпечити їм здоровий спосіб життя, що, в свою чергу, позитивно впливає на їхні майбутні кар'єрні перспективи.

Матеріал є цінним для викладачів, які бажають розширити свої знання про здоров'язберігаючі технології та їхнє застосування в освітньому процесі.

***Ключові слова:** інтеграція, здоров'язбережувальні технології, навчальний процес, студенти, природничі спеціальності*

Сьогодні здоров'я людини є надзвичайно важливою складовою її життя, і все більше людей зосереджуються на збереженні свого фізичного та психологічного здоров'я. Це стосується не лише дорослих, а й молоді, зокрема студентів, які мають великий потенціал у майбутньому розвитку країни. Тому інтеграція здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес є надзвичайно актуальною темою для дослідження та є важливим кроком у забезпеченні здорового способу життя студентів.

Інтеграція здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес студентів є важливим кроком у формуванні здорового способу життя. Це дозволяє студентам зрозуміти, що здоров'я - це не тільки відсутність захворювань, але й стан фізичного, психічного та соціального благополуччя.

Нині людство стикається зі зростаючими загрозами, такими як пандемії, стрес, погане харчування та недостатній рух. Забезпечення здоров'я студентів є важливим фактором для успішного навчання та розвитку, тому включення здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес може допомогти підготувати майбутніх фахівців, які будуть працювати в здоров'язбережувальних сферах. Тому інтеграція здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес студентів є актуальною темою для дослідження, оскільки забезпечення здоров'я студентів є ключовим чинником для їх успішного навчання та майбутнього розвитку. Здійснення такої інтеграції може допомогти підготувати майбутніх фахівців у здоров'язбережувальних сферах, тим самим забезпечуючи належний рівень здоров'я в суспільстві.

Отже, інтеграція здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес студентів є важливим кроком у формуванні здорового способу життя та збереженні їх здоров'я. Це дозволяє студентам зрозуміти, що здоров'я - це важливий ресурс, який потрібно підтримувати та зберігати. Інтеграція здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес студентів може мати позитивний вплив на їхнє фізичне та психічне здоров'я, а також на загальний розвиток та успішність навчання.

Метою даної статті є дослідження питання про включення здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес студентів природничих спеціальностей, а також аргументування необхідності цього кроку у сучасному світі. У роботі будуть розглянуті різні аспекти цього питання, такі як вплив здоров'язбережувальних технологій на здоров'я студентів, їх вплив на якість навчального процесу та на розвиток майбутніх фахівців природничих спеціальностей.

Об'єкт дослідження – здоров'язбережувальні технології, їхній вплив на здоров'я молоді в цілому, а також їхня роль у сучасному світі і в процесі підготовки майбутніх фахівців в здоров'язбережувальних сферах.

Предметом дослідження є процес інтеграції здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес студентів природничих спеціальностей і його вплив на здоров'я та успішність навчання студентів. Дослідження також охоплює обґрунтування важливості здоров'язбережувальних технологій в сучасному світі та їх значення для підготовки майбутніх фахівців в здоров'язбережувальних сферах.

Виклад основного матеріалу. Здоров'язбережувальні технології - це комплекс заходів, спрямованих на збереження та підтримку здоров'я людини. Ці технології включають в себе різноманітні фізичні вправи, правильне харчування, гігієнічні процедури, профілактику захворювань та інші методи, які допомагають зберегти здоров'я.

Здоров'я – це один із найбільш цінних активів людини, який впливає на її життєву якість і продуктивність. У сучасному світі здоров'я стає все більш важливим, оскільки люди стикаються зі зростаючими загрозами, такими як пандемії, стрес, погане харчування та недостатній рух. Тому важливо включати здоров'язбережувальні технології в навчальний процес студентів, щоб допомогти їм зберегти своє здоров'я та підготувати до майбутньої кар'єри в здоров'язбережувальних сферах (Бойчук, 2016).

Існує кілька підходів до визначення терміну "здоров'язбережувальні технології". Ось кілька з них:

1. Здоров'язбережувальні технології можна визначити як систему методів та прийомів, що спрямовані на підтримку та покращення фізичного, психічного та соціального здоров'я людини.

2. Здоров'язбережувальні технології можна визначити як комплекс заходів, спрямованих на збереження та покращення здоров'я людини в умовах сучасного життя, яке характеризується стресом, низькою фізичною активністю та неправильним харчуванням.

3. Здоров'язбережувальні технології можна визначити як підхід до забезпечення здоров'я, який базується на знаннях про фізіологію, психологію та медицину, та включає в себе індивідуальний підхід до кожної людини, її стану здоров'я та потреб.

4. Здоров'язбережувальні технології можна визначити як методи та прийоми, спрямовані на формування здорового способу життя, який включає правильне харчування, регулярну фізичну активність, здоровий сон, зняття стресу та позитивний психологічний настрій.

Головна мета інтеграції здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес студентів природничих дисциплін полягає у підвищенні рівня здоров'я студентів та формування у них навичок здорового способу життя (Білик, 2018).

Останнім часом у педагогічній науці активно розглядається питання інтеграції здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес студентів природничих спеціальностей. Це обумовлено тим, що здоров'я студентів є однією з головних складових успішної навчально-виховної діяльності. Свого часу здоров'язберігаючі підходи були проаналізовані видатними вченими, були розроблені культурологічні теорії, які розкривають зв'язок між навчанням і розвитком (Л. Виготський), теорію діяльності (С. Рубінштейн), теорію творчості (В. Моляко), теорію діяльності, свідомості та особистості (Б. Ананьєв, О. Леонтьєв, В. Рибак), ідеї гуманістичної психології (А. Маслоу, Г. Селєвко), ідеї особистісно-орієнтованого освітнього процесу (Ш. Амонашвілі, С. Гончаренко, В. Зінченко, І. Зязюн, В. Кан-Калик, О. Киричук, В. Кремень, А. Савченко), теорію суб'єкт-суб'єктного підходу (М. Каган, І. Кон, А. Маркова, А. Мудрик). У наукових працях з педагогіки, психології, філософії досліджуються окремі аспекти, інтеграція яких дає уявлення про здоров'язберігаючу компетентність: культура здоров'я (Л. Безугла, Л. Капранова, С. Кириленко, Ю. Мельник та ін.), ціннісне ставлення до здоров'я (Т. Андрющенко, М. Боришевський, В. Петленко та ін.), здоровий спосіб життя (А. Дубогай, О. Жабокрицька, С. Лапаєнко, В. Оржеховська, С. Свириденко та ін.).

Інтеграція здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес студентів природничих дисциплін може бути здійснена за допомогою різноманітних підходів та методів, що можуть допомогти студентам не тільки вивчати матеріал, але й розвивати свій фізичний та психічний стан, що, в свою чергу, сприятиме їхньому успіху як у студентському житті, так і у майбутній професійній діяльності. Наприклад:

1. Використання інтерактивних методів навчання, таких як дискусії, групові проекти та ігри, які стимулюють активну участь студентів у навчальному процесі та підвищують їх мотивацію до здорового способу життя.

2. Включення здоров'язбережувальних тем у програму навчальних дисциплін та проведення відповідних лекцій, практичних занять та семінарів.

3. Використання новітніх технологій в навчальному процесі, таких як віртуальні лабораторії та симуляційні програми, що дозволяють студентам вивчати наукові матеріали в інтерактивному форматі та розуміти їх більш ефективно.

4. Організація спеціальних тренінгів та семінарів з питань здоров'я, які допомагають студентам зрозуміти важливість збереження свого здоров'я та психологічного благополуччя.

5. Запровадження здоров'язбережувальних програм в університетах, які спрямовані на покращення фізичного та психічного здоров'я студентів, зокрема, програм з фізичної активності та здорового харчування.

Використання інтерактивних методів навчання може бути корисним для студентів, оскільки вони дозволяють студентам бути більш активними учасниками навчального процесу, сприяють їхній мотивації та допомагають розвивати навички співпраці, комунікації та лідерства. Крім того, інтерактивні методи навчання можуть бути корисні для здоров'я студентів, оскільки допомагають підвищити їхній рівень фізичної активності та знизити рівень стресу (Пилипенко, 2015).

Приклади використання інтерактивних методів навчання для підвищення мотивації студентів до здорового способу життя можуть включати:

1. Організація дискусій на тему здорового харчування та стилю життя, де студенти можуть ділитися своїми знаннями та практичним досвідом з іншими учасниками. Такі дискусії можуть бути частиною лекцій, семінарів або відокремлених занять. Вони можуть стимулювати інтерес до здорового способу життя та мотивувати студентів до впровадження здорових звичок в своє життя.

2. Проведення групових проєктів, спрямованих на розробку здорового режиму дня, зокрема з врахуванням фізичної активності, харчування та психічного здоров'я. Студенти можуть співпрацювати в групах та використовувати свої знання та навички, щоб створити реальні рекомендації щодо здорового способу життя для себе та інших.

3. Використання ігор та рухливих вправ, що сприяють підвищенню фізичної активності, наприклад, квести, місії або спортивні ігри. Це може стимулювати участь студентів у спільних заняттях, підвищувати рівень енергії та покращувати їхні фізичні показники, такі як витривалість, координація та сила.

Застосування таких інтерактивних методів може мати позитивний вплив на здоров'я студентів та сприяти їхньому успіху у студентському житті та майбутній професійній діяльності (Криворучко, Шукатка, 2021).

Включення здоров'язбережувальних тем у програму навчальних дисциплін та проведення відповідних лекцій, практичних занять та семінарів важливою складовою інтеграції здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес студентів природничих дисциплін.

Деякі здоров'язбережувальні теми, які можна включити у програми природничих наук, включають:

1. Здорове харчування та дієти. У програми дисциплін з біології, фізіології та хімії можуть бути включені теми про поживні речовини, здорові та нездорові різновиди дієт, які впливають на функції органів та здоров'я в цілому.

2. Фізична активність та спорт. Викладачі можуть включити теми про вплив фізичної активності на здоров'я людини та рекомендації щодо різних видів спорту та їх вплив на організм (Овчарук, 2019).

3. Захист від токсичних речовин та інших шкідливих факторів. До програм дисциплін з хімії та біології можуть бути включені теми про різноманітні токсичні речовини, які можуть впливати на здоров'я людини, та про захисні механізми, які можуть зменшити ризик отруєння (Баштовенко, Вовк, 2015).

4. Психологічне здоров'я та стрес. Викладачі можуть включати теми про психологічне здоров'я та діагностику та лікування різних психологічних проблем. Також можуть бути включені теми про стрес та його вплив на здоров'я людини.

Ці теми можуть бути включені до програм навчальних дисциплін природничих наук, аби студенти могли розуміти важливість здорового способу життя і робити свідомі вибори, щоб зберегти своє здоров'я.

Використання новітніх технологій здоров'язбереження в навчальному процесі може значно полегшити процес вивчення наукових дисциплін та підвищити ефективність засвоєння матеріалу. Особливо велику користь від цього можуть мати студенти природничих спеціальностей, які вивчають складні та детальні процеси живої природи. Використання віртуальних лабораторій та симуляційних програм дає змогу студентам вивчати наукові матеріали в інтерактивному форматі та розуміти їх більш ефективно (Шапран, 2013).

1. Інтеграція віртуальних лабораторій. Однією з найбільш популярних технологій здоров'язбереження є використання віртуальних лабораторій, які дозволяють студентам вивчати наукові матеріали у безпечному та контрольованому середовищі. Зокрема, це особливо корисно для студентів, які вивчають біологію та інші наукові дисципліни, пов'язані з медициною. Віртуальні лабораторії дозволяють студентам отримати досвід роботи з науковим обладнанням та пристроями, які можуть бути дорогими та не доступними в університетських лабораторіях. Прикладом інтеграції віртуальних лабораторій в навчальний процес є використання платформи Labster в біологічних курсах

університету. Ця платформа містить більше 150 віртуальних лабораторій та симуляцій, які дозволяють студентам вивчати наукові матеріали у віртуальному середовищі, розуміти складні процеси та феномени та розвивати свої практичні навички.

2. Використання симуляційних програм. Ще одним ефективним методом інтеграції здоров'язбережувальних технологій є використання симуляційних програм. Вони дозволяють студентам відтворювати складні процеси та феномени у віртуальному середовищі та експериментувати з різними сценаріями. Наприклад, студенти природничих спеціальностей можуть використовувати симуляційні програми для вивчення процесів клітинного дихання та фотосинтезу, а також для дослідження біологічних процесів, які важко відтворити в реальному житті, наприклад, екологічних систем або генетичних мутацій. Віртуальні лабораторії дозволяють студентам проводити експерименти без необхідності використання дорогих обладнань та реагентів, що робить процес навчання ефективнішим та доступнішим для більшої кількості студентів.

3. *Використання мобільних додатків.* Іншим прикладом інтеграції новітніх технологій здоров'язбереження в навчальний процес може бути використання мобільних додатків, які допомагають студентам вести здоровий спосіб життя. Наприклад, додатки з дієтичними порадами та калорійними таблицями можуть допомогти студентам контролювати своє харчування та підтримувати здорову вагу. Додатки з різноманітними фізичними вправами та тренуваннями можуть допомогти студентам підтримувати фізичну активність та зменшувати рівень стресу.

Використання новітніх технологій здоров'язбереження в навчальному процесі може підвищити ефективність навчання та покращити здоров'я студентів. Інтеграція симуляційних програм та віртуальних лабораторій дозволяє студентам вивчати наукові матеріали в інтерактивному форматі та зрозуміти їх більш ефективно, а використання мобільних додатків допомагає студентам контролювати свій здоровий спосіб життя (Костенко, Сіропол, 2020).

Організація спеціальних тренінгів та семінарів з питань здоров'я є ще одним з дієвих методів інтеграції здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес студентів природничих спеціальностей. Ці тренінги та семінари можуть включати в себе такі теми, як правильне харчування, фізична активність, стрес-менеджмент, належний сон, принципи розумного використання технологій та багато інших. Вони можуть бути проведені як окремі заходи, так і включені до навчальних програм. Вони допомагають студентам зрозуміти, що збереження здоров'я та психологічного благополуччя є не менш важливим, ніж здобуття наукових знань. Такі заходи також можуть допомогти студентам розвивати навички самоконтролю та саморегуляції, що є корисними у всіх сферах життя (Павленко, 2015).

У навчальному процесі можна проводити тренінги та семінари на різноманітні теми з питань здоров'я та здоров'язбереження. Ось деякі з них:

1. Стрес-менеджмент: учасники можуть навчитися методам зменшення стресу, таким як медитація, йога, здоровий сон і правильне харчування.
2. Фізична активність: учасники можуть дізнатися про важливість фізичної активності та вчитися проводити вправи правильно і безпечно.
3. Здорове харчування: учасники можуть дізнатися про правильне харчування та вчитися готувати здорові страви.
4. Сон: учасники можуть дізнатися про важливість правильного сну та вчитися методам підвищення якості сну.
5. Психологічне благополуччя: учасники можуть дізнатися про різні методи збереження психологічного благополуччя, такі як медитація, психотерапія та інші.
6. Здоров'я серця: учасники можуть дізнатися про важливість здорового серця та вчитися методам підтримки його здоров'я.
7. Гігієна: учасники можуть дізнатися про важливість особистої гігієни та правил безпеки.

Ці теми можуть бути корисними не тільки для студентів природничих спеціальностей, а й для будь-яких інших студентів. Викладачі можуть використовувати їх для підвищення свідомості студентів про здоров'я і здоров'язбереження. Також ці теми можуть бути або інтегровані в навчальний процес як окремі тренінги або семінари, або можуть бути включені до певних дисциплін як частина курсу. Використання таких тренінгів та семінарів може допомогти покращити здоров'я та психологічне благополуччя студентів, а також підвищити ефективність навчання (Баштовенко, Вовк, 2021).

Запровадження здоров'язбережувальних програм університетами носить комплексний узагальнюючий характер і має на меті поліпшення фізичного та психічного здоров'я студентів, забезпечення їхнього довгострокового успіху та підвищення продуктивності навчального процесу (Гриньова, 2015). Основні цілі та задачі здоров'язбережувальних програм в університетах можуть включати:

1. Підвищення рівня фізичної активності студентів (спонукання студентів до зайняття спортом або інших форм фізичної активності, забезпечення доступу до спортивних закладів та програм фітнесу тощо).

2. Поліпшення харчування: це може включати забезпечення студентів здоровою їжею, проведення інформаційних кампаній про користь здорового харчування, зменшення споживання нездорових продуктів.

3. Запровадження безпечних умов життя, навчання та роботи для студентів, наприклад, забезпечення правильного освітлення, вентиляції та інші.

4. Попередження шкідливих звичок, що може передбачати проведення кампаній з попередження вживання наркотиків, алкоголю, куріння та інших шкідливих звичок.

5. Підтримка психологічного благополуччя, що включає забезпечення студентів доступом до психологічної підтримки та консультування, організацію антистресових заходів, включення тем психологічного здоров'я до навчальних планів.

6. Підвищення рівня гігієни: сюди відносимо проведення кампаній з попередження захворювань та інфекцій, забезпечення належної гігієни в приміщеннях університету та студентських гуртожитках.

7. Поширення знань про здоровий спосіб життя: проведення лекцій та дискусій з питань здоров'я, забезпечення доступу до матеріалів з цієї теми, організацію науково-популярних заходів про здоровий спосіб життя тощо.

Здоров'язбережувальні програми можуть стати основою для формування здорового середовища в університеті, де студенти можуть ділитися своїм досвідом та підтримувати один одного в прагненні до здорового способу життя, що є важливим для підтримки психологічного благополуччя студентів та зменшення ризику розвитку різних психічних проблем (Білик, 2018).

Такі програми можуть допомогти студентам відчувати себе частиною студентської спільноти, що підтримує здоровий спосіб життя. Це може зменшити відчуття самотності та соціальної відчуженості, що може бути особливо важливим для студентів, які переїхали в інше місто або регіон для навчання. Особливо це є актуальним для тієї ситуації, яку Україна переживає в сьогоденні. Крім того, здоров'язбережувальні програми можуть стати механізмом для надання інформації та підтримки студентам щодо їх фізичного та психічного здоров'я, що може сприяти попередженню розвитку різних проблем, таких як депресія або тривожність. В цілому, здоров'язбережувальні програми можуть підвищити якість життя студентів та сприяти їх успішному навчанню (Бойчук, 2016).

Інтеграція здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес студентів природничих дисциплін може мати різноманітні позитивні наслідки. Зокрема, це може позитивно вплинути на студентську академічну успішність, зміцнити фізичне та психологічне здоров'я студентів, знизити ризик захворювання та покращити загальний рівень життя студентів. Крім того, інтеграція здоров'язбережувальних технологій може допомогти студентам зберегти енергію та концентруватися на навчанні, що позитивно впливає на їх здатність до створення здорового балансу у житті (Павленко, 2015).

Підсумовуючи, можна зазначити, що інтеграція здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес студентів природничих дисциплін забезпечує:

1. Покращення здоров'я студентів: Використання здоров'язбережувальних технологій може допомогти студентам знизити рівень стресу та покращити психічне здоров'я, що в свою чергу може позитивно вплинути на їх загальний фізичний стан та знизити ризик розвитку певних захворювань.

2. Покращення розуміння матеріалу: Використання новітніх технологій здоров'язбереження в навчальному процесі, таких як віртуальні лабораторії та симуляційні програми, дозволяє студентам вивчати наукові матеріали в інтерактивному форматі та розуміти їх більш ефективно. Це може допомогти студентам легше засвоювати нові знання та підвищити рівень їх академічних досягнень.

3. Підвищення ефективності навчання: Використання здоров'язбережувальних технологій може підвищити ефективність навчального процесу, оскільки вони дозволяють студентам звертати більше уваги на матеріал та легше засвоювати знання.

4. Підвищення мотивації студентів: Застосування здоров'язбережувальних технологій може сприяти підвищенню мотивації студентів, оскільки вони забезпечують можливість вивчати матеріал у більш цікавій та залучаючій формі. Наприклад, використання віртуальних лабораторій дозволяє студентам вивчати матеріал у безпечній та контрольованій обстановці, що може підвищити їхню мотивацію до вивчення даної теми.

5. Покращення психічного здоров'я: Використання здоров'язбережувальних технологій може допомогти студентам знизити рівень стресу та покращити психічне здоров'я. Наприклад, віртуальні тренажери дозволяють студентам вчитися реагувати на стресові ситуації, що може бути корисним для їхнього психічного благополуччя та довготривалого успіху у навчанні.

Загалом, інтеграція здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес може мати багато позитивних наслідків для студентів природничих спеціальностей, таких як підвищення ефективності навчання, підвищення мотивації та, врешті-решт, безпосередньо покращення здоров'я. Інтеграція здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес може допомогти студентам знизити ризик виникнення різних захворювань, зберегти фізичну та психічну працездатність, покращити їхнє самопочуття та настрій, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню академічних досягнень та якості навчання. Крім того, інтеграція здоров'язбережувальних технологій може відобразитися на

довгостроковій перспективі, оскільки формування здорового способу життя в студентському віці може стати запорукою збереження здоров'я на майбутні роки.

Інтеграція здоров'язберезувальних технологій у навчальний процес є важливим елементом формування здорового способу життя студентів природничих спеціальностей. Використання інтерактивних методів навчання, включення здоров'язберезувальних тем у програму навчальних дисциплін, використання новітніх технологій в навчальному процесі та організація спеціальних тренінгів та семінарів з питань здоров'я можуть допомогти студентам зрозуміти важливість збереження свого здоров'я та психологічного благополуччя. Запровадження здоров'язберезувальних програм в університетах може допомогти створити здорове середовище для студентів, де вони можуть підтримувати один одного в прагненні до здорового способу життя. Це може мати важливе значення для підтримки здоров'я студентів та зменшення ризику розвитку різних психічних проблем, для виховання здорової та успішної молоді.

Список використаних джерел

- Авдеєнко, І. М. (2016). *Розвиток культури здоров'я студентів в освітньому середовищі вищого навчального закладу*. (Дис. канд. пед. наук). Харків.
- Баштовенко, О., Вовк, А. (2021). Інтеграція здоров'язберігальної й екологічної компетентностей у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичної культури. В кн. О. Корносенко, О. Даниско (Ред.), *Концептуалізація компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в контексті змішаного навчання: колективна монографія* (с. 49-64). Полтава.
- Білик, В. Г. (2018). *Природничо-наукова підготовка як підґрунтя формування готовності майбутніх психологів до здоров'язберезувальної діяльності*. Взято з <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/21360>
- Донченко, В. І. (2016). *Методика навчання здоров'язберезувальних технологій студентів медичного університету*. (Дис. канд. пед. наук). Харків.
- Костенко, О. О., Сіропол, В. О. (2020). Технології здоров'язбереження в освітньому процесі педагогічного вишу. В кн. Н. І. Коцур (Ред.), *Здоров'я дітей і молоді: безпекові та психолого-педагогічні аспекти*: колект. монографія (Вип. 3, с. 158-166). Переяслав-Хмельницький.
- Криворучко, І. В., Шукатка, О. В. (2021). Використання здоров'язберезувальних технологій в освітньому процесі закладів вищої освіти. *Тенденції забезпечення якості освіти: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (с. 115-116). Дніпро. Взято з <https://www.researchgate.net/publication/362906903>
- Овчарук, В. В. (2019). *Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів засобами фізичного виховання*. (Дис. канд. пед. наук). Вінниця.
- Павленко, І. О. (2015). *Формування валеологічного мислення майбутніх учителів природничих спеціальностей у процесі професійної підготовки*. (Дис. канд. пед. наук). Переяслав-Хмельницький.
- Пилипенко, Н. М. (2015). Інтерактивні методи навчання як засіб впровадження здоров'язберігаючих педагогічних технологій. В кн. В. Р. Льченко (Ред.), *Науково-методичне забезпечення навчання природознавства в старшій школі: зб. наук. праць*. (Вип. 7, с. 125-129). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.
- Шапран, Ю. П. (2013). Формування здоров'язберезувальної компетентності студентів-біологів педагогічного університету. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 30, 314-321.*

References

- Avdieienko, I. M. (2016). *Rozvytok kultury zdorov'ia studentiv v osvitnomu seredovyshchi vyshchoho navchalnoho zakladu [Development of the health culture of students in the educational environment of a higher educational institution]*. (PhD diss.). Kharkiv [in Ukrainian].
- Bashtovenko, O., & Vovk, A. (2021). Intehratsiia zdorov'iazberihalnoi u ekolohichnoi kompetentnosti u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury [Integration of health care and environmental competences in the professional training of future physical culture specialists]. In O. K. Kornosenko, & O. V. Danysko (Eds.), *Kontseptualizatsiia kompetentnisnoho pidkhodu do profesiinnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury ta sportu v konteksti zmishanoho navchannia [Conceptualization of the competency-based approach to the professional training of future physical culture and sports specialists in the context of blended learning]*: kolektyvna monohrafiia (pp. 49-64). Poltava [in Ukrainian].
- Bilyk, V. H. (2018). *Pryrodnycho-naukova pidhotovka yak pidgruntia formuvannia hotovnosti maibutnikh psykhologiv do zdorov'iazberezhualnoi diialnosti [Natural and scientific training as a basis for the formation of the readiness of future psychologists for health-preserving activities]*. Retrieved from <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/21360> [in Ukrainian].

- Donchenko, V. I. (2016). *Metodyka navchannia zdoroviazberezhuvalnykh tekhnolohii studentiv medychnoho universytetu [Methods of teaching health-saving technologies to medical university students]*. (PhD diss.). Kharkiv [in Ukrainian].
- Kostenko, O. O., & Siropol, V. O. (2020). Tekhnolohii zdorov'iazberezhennia v osvithomu protsesi pedahohichnoho vyshu [Health care technologies in the educational process of a pedagogical university]. In N. I. Kotsur (Ed.), *Zdorovia ditei i molodi: bezpekovi ta psykhologo-pedahohichni aspekty [Health of children and youth: safety and psychological and pedagogical aspects]*: kolekt. monohrafiia (Is. 3, pp.158-166). Pereiaslav-Khmelnitskyi [in Ukrainian].
- Kryvoruchko, I. V., & Shukatka, O. V. (2021). Vykorystannia zdorov'iazberezhuvalnykh tekhnolohii v osvithomu protsesi zakladiv vyshchoi osvity [The use of health-saving technologies in the educational process of higher education institutions]. In *Tendentsii zabezpechennia yakosti osvity [Trends in ensuring the quality of education]*: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (pp.115-116). Dnipro. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/362906903> [in Ukrainian].
- Ovcharuk, V. V. (2019). *Formuvannia zdorov'iazberihaiuchoi kompetentnosti studentiv vyshchyykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv zasobamy fizychnoho vykhovannia [Formation of health-preserving competence of students of higher technical educational institutions by means of physical education]*. (PhD diss.). Vinnytsia [in Ukrainian].
- Pavlenko, I. O. (2015). *Formuvannia valeolohichnoho myslennia maibutnikh uchyteliv pryrodnychyykh spetsialnostei u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of valeological thinking of future teachers of natural sciences in the process of professional training]*. (PhD diss.). Pereiaslav-Khmelnitskyi [in Ukrainian].
- Pylypenko, N. M. (2015). Interaktyvni metody navchannia yak zasib vprovadzhennia zdorov'iazberihaiuchykh pedahohichnykh tekhnolohii [Interactive teaching methods as a means of introducing health-preserving pedagogical technologies]. In V. R. Ilchenko (Ed.), *Naukovo-metodychne zabezpechennia navchannia pryrodnavstva v starshii shkoli [Scientific and methodical support of natural science education in high school]*: zb. nauk. prats. (Is. 7, pp. 125-129). Poltava: NPU imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].
- Shapran, Yu. P. (2013). *Formuvannia zdoroviazberezhuvanoi kompetentnosti studentiv-biologiv pedahohichnoho universytetu [Formation of health-preserving competence of biology students of a pedagogical university]*. *Humanitarnyi visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmelnitskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody» [Humanitarian Bulletin of the Preyaslav-Khmelnitskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda]*, 30, 314-321 [in Ukrainian].

DYACHENKO-BOGUN M.

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

HRYTSAI N.

Rivne State University of Humanities, Ukraine

BOLSHAYA O.

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

INTEGRATION OF HEALTH-SAVING TECHNOLOGIES INTO THE EDUCATIONAL PROCESS OF STUDENTS OF NATURAL SCIENCES

The article proposes a number of methods for integrating health-saving technologies into the educational process of students of natural sciences. It describes the use of interactive teaching methods, the inclusion of health-saving topics in the curriculum, the use of the latest technologies, the organization of special trainings and the introduction of health-saving programs at universities.

These methods not only improve students' physical and psychological health, but also help develop their social and communication skills. The use of health-saving technologies in the educational process can increase students' motivation to learn, improve their teamwork and provide them with a healthy lifestyle, which in turn has a positive impact on their future careers. The article will be useful for all employees of educational institutions who wish to expand their knowledge of health-saving technologies and their application in the educational process.

The integration of health-saving technologies into the educational process of students is an important step in the formation of a healthy lifestyle. This allows students to understand that health is not only the absence of diseases, but also a state of physical, mental and social well-being.

In today's world, humanity faces increasing threats such as pandemics, stress, poor nutrition and lack of exercise. Ensuring the health of students is an important factor for successful learning and development, therefore, the inclusion of health-saving technologies in the educational process can help prepare future specialists who will work in health-saving fields.

Therefore, the integration of health-saving technologies into the educational process of students is a relevant topic for research, since ensuring the health of students is a key factor for their successful learning and future development. The implementation of such integration can help prepare future specialists in health care fields, thereby ensuring the appropriate level of health in society.

The purpose of this article is to investigate the question of the inclusion of health-saving technologies in the educational process of students of natural sciences, as well as to argue the necessity of this step in the modern world. The work will

consider various aspects of this issue, such as the impact of health-saving technologies on the health of students, their impact on the quality of the educational process and on the development of future specialists in natural sciences.

The subject of the study is the process of integrating health-saving technologies into the educational process of students of natural sciences and its impact on the health and academic success of students. The study also covers the justification of the importance of health-saving technologies in the modern world and their importance for the training of future specialists in health-saving fields.

The object of research is health-saving technologies and their impact on the health of young people in general, as well as their role in the modern world and in the process of training future specialists in health-saving fields.

Key words: *integration, health-saving technologies, educational process, students, natural sciences*

Стаття надійшла до редакції 11.04.2023 р.

УДК 378.016:001.895]:502/504

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.31.283234](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283234)

МАРИНА ДЯЧЕНКО-БОГУН

ORCID: 0000-0002-1209-2120

ЛЮДМИЛА ГОМЛЯ

ORCID: 0000-0002-0462-9338

ТЕТЯНА ШКУРА

ORCID: 0000-0002-5087-369X

ВІКТОРІЯ РОКОТЯНСЬКА

ORCID: 0000-0002-7608-0989

ОЛЕКСІЙ ОРЛОВСЬКИЙ

ORCID: 0000-0001-7488-2024

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 101 ЕКОЛОГІЯ: ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ

Інноваційні методи викладання для студентів спеціальності 101 Екологія, можуть бути корисними, оскільки вони забезпечують більш ефективне засвоєння та розуміння матеріалу. До переваг інноваційних методів можна віднести ефективне використання сучасних технологій у навчанні, забезпечення практичної складової та формування критичного та творчого мислення у студентів. Однак, впровадження інноваційних методів викладання екології може бути пов'язане з викликами. Один з головних викликів полягає в тому, що викладачам потрібно мати достатній рівень компетенцій у використанні сучасних технологій та розробці ефективних навчальних програм. Стаття надає корисну інформацію про використання інноваційних методів викладання для студентів спеціальності 101 Екологія. Вона дозволить ознайомитись з різними практичними методиками та їх перевагами, що сприятиме більш ефективному засвоєнню матеріалу студентами та підвищенню рівня їхньої підготовки в галузі екології; може бути корисною для викладачів, які шукають нові підходи до викладання екології та бажають покращити якість своїх дисциплін.

Ключові слова: *інноваційні методи, навчання, екологія, вищі навчальні заклади, практична спрямованість, проблемне навчання, проектне навчання, практичні вправи*

У сучасному світі екологічні проблеми є одними з найбільш актуальних та важливих проблем людства. Зміна клімату, забруднення повітря та водойм, використання нестійких енергетичних джерел та інші проблеми стають все більш серйозними та потребують швидкої та ефективної реакції. У цьому контексті викладання екології стає все важливішим, оскільки воно допомагає підготувати майбутніх фахівців, які можуть вирішувати екологічні проблеми.

Актуальність впровадження в освітній процес інноваційних методів викладання для студентів спеціальності 101 Екологія полягає в тому, що сучасний світ стикається зі складними екологічними проблемами, які потребують вирішення. Викладання екології має важливе значення для підготовки майбутніх фахівців у цій галузі, які можуть приймати обґрунтовані рішення в сфері охорони довкілля.